

Posudek oponenta o disertační práci Olese Andreychuka s názvem „European Competition Law and its Enforcement in Sport Related Areas“ („Vynucování evropského práva v hospodářské soutěži v oblasti sportu“)

I. Předmět posudku

Posudek se týká výše uvedené disertační práce, která má celkem 234 stran a je členěna do celkem šesti částí, a to úvodu, čtyř vlastních kapitol a závěru. Kromě toho obsahuje ještě přílohy a seznam literatury.

II. Posouzení práce

Autor se zabývá problematikou, která je relativně dobře zpracovaná v některých právních kulturách členských států Evropské unie; v českém prostředí jde nepochybně o první monografii tohoto druhu. Cílem práce (str.9) je rozbor vztahu hospodářské soutěže o sportovní činnosti, zejména v kontextu možné regulace mediálního působení. Sportovní činnosti nabývají totiž v důsledku rozvoje technologií používaných v mediální sféře nebývalé hodnoty a nových rozměrů.

III. Forma

Jak vyplývá již ze shora řečeného, chybí úvodní část, ve které by autor vymezil problematiku, stanovil cíl a popsal metodu své práce. To by nepochybně prospělo nejen, a to především, čtenáři, ale autoru samotnému, který by pak mohl lépe zvládnout práci i po obsahové stránce.

Zásadní formální výtka však platí resumé disertační práce. To neobsahuje vůbec žádná členění a vykazuje naprosto zásadní nedostatky jazykové, které mnohdy brání porozumění obsahu.

Protože resumé neodpovídá práci ani po obsahové stránce, jde prakticky o zcela zbytečnou součást disertace.

IV. Metoda práce

Výslovně si autor nezvolil žádnou metodu. Jenom v resumé naznačuje, že zřejmě jde o deduktivní postup (21 resumé).

Jestliže má posuzovatel měřit kvalitu práce tím, do jaké míry se autor přiblížil či splnil svůj cíl ve smyslu řešení problému, nemůže tak učinit, protože autor si cíl v tomto smyslu nestanovil. Čtenář práce nemůže oceňovat práci ani tehdy, dovozoval-li by cíl práce z jeho skrytého (implicitního) vyjádření. Autor totiž nedospívá k žádnému vlastnímu řešení. Nemůže k nim ani dospívat, poněvadž problémy nevynezuje. Práce je tedy jakousi směsí názorů autora z různých „úhlů“, byť někdy velmi zajímavých, obsahujících spoustu faktografických poznatků. Jejich uspořádání je však někdy nepřehledné, že mnohdy nelze soudit o základním směřování práce. To zcela zřetelně prozrazuje i zmíněné resumé. Charakteristické jsou závěry jednotlivých kapitol a závěr celé práce. V nich nejde ani o shrnutí kapitol, ani vystižení autorova názoru na jednotlivé dílčí problematiky, jež jsou obsahem jednotlivých kapitol.

V. Rozbor obsahu

a) Část 1 - evropské soutěžní právo a evropské regulatorní politiky

Autor představuje dvě základní strategie, resp. přístupy evropského práva k hospodářské činnosti. Na jedné straně jde o regulaci soutěže, na straně druhé to je právní úprava dvou oblastí, které jsou takovým předmětem jeho výzkumu, a to

v oblasti elektronických komunikací a audiovizuálních technologií. Jeho dílčí poznatky jsou pozoruhodné, ať již jde o jednotlivé jevy (např. vertikální integraci či síťovou neutralitu, 44,46 a násl.), nebo o vývoj činností Společenství v oblasti audiovizuální politiky (55 a násl.). Je však zřejmé, že v této části autor pouze vytipovává určité základní rysy pro další práci spíše, než aby sledoval vztah těchto dvou oblastí, resp. druhů činností Evropských společenství.

b) Část 2 - evropské soutěžní právo a sporty

Podstatou této části je objasnit chápání sportu jako hospodářské činnosti a tedy předmětu a působnosti soutěžních pravidel. Autor nejdříve objasňuje vývoj názorů na sport jako hospodářskou činnost, která může být předmětem úpravy vnitřního trhu a hospodářské soutěže. Zajímavý je vývoj v oblasti, který se týká hráčů, jakožto pracovníků ve smyslu čl.39 a násl. ES, klubů, resp. fotbalových organizací jako možných podniků ve smyslu čl.81 a násl. ES, stejně jako otázka vlastnictví k mnohým statkům v této oblasti. Pozoruhodné jsou i poznatky, ke kterým dospívá srovnáním evropských postojů v této oblasti se strategií převládající v USA.

c) Část 3 - sportovní vysílací práva a evropské soutěžní právo

Výchozím poznatkem autora je, že ekonomicky nejvýznamnější na sportu jako hospodářské činnosti jsou vysílací práva ze sportovních utkání, a to zejména v oblasti fotbalu. Pro posouzení protisoutěžního jednání, zejména zneužití dominantního postavení je definice trhu. K ní dospívá především analýzou tržní struktury.

d) Část 4 - Evropské soutěžní právo a nová mediální práva

Poslední část práce před samotným závěrem se zabývá problémy, které vznikly z důvodu technologického rozvoje komunikací v poslední době. V této době se, jak autor uvádí na straně 168, po zásadním rozporu mezi provozovateli televizního vysílání a provozovateli mobilních telefonů, jejich postoje, které byly velmi rozporuplné, podstatným způsobem sblížily. Dochází tedy ke konvergenci pozic obou těchto táborů, kdy média se do značné míry stávají nositeli zábavy a nositelé zábavy se naopak posouvají částečně do role nástroje komunikací. Poslední část má dvě základní kapitoly, přičemž první je zaměřena na analýzu stanoviska Evropské komise po provedení průzkumu této oblasti, druhá kapitola se zabývá argumenty dalších základních „hráčů“ v této oblasti ke stanovisku Evropské komise.

e) Přípomínky, otázky a kritika

Na straně 2 upoutá pozornost věta, která obsahuje spojení „pozitivní soutěžní právo“ („positive competition law“), které má údajně používat celý soubor právních, ekonomických, diplomatických a politických nástrojů. Není zřejmé, co se tímto výrazem myslí. Instrumenty uváděné jsou řazené bez jednotného, resp. uváděny bez jednotného kritéria. Nepochybně i diplomatické instrumenty mohou mít ekonomický náboj, který je může činit více „ekonomickými“ než diplomatickými, přičemž ovšem není známo, co lze pod diplomatickými nástroji chápat (22). Není ovšem jasný ani pojem „negativní soutěžní právo“ („negative competition law“), tedy obrat, který se používá na stejné straně (22). Tyto pojmy nelze odvodit ani od nejasných

pojmu, kterých autor užívá na prvním místě („pozitivní a negativní evropská integrace“, „positive and negative european integration“). Na další straně (23) se autor pokouší definovat pozitivní soutěžní právo, které má být charakteristické administrativními zásahy, politickými vlivy apod. Ani s tímto vysvětlením se však nelze spokojit. Nelze totiž z něho, a to ani s důkazem z opaku, dovodit pojem negativního evropského soutěžního práva, když ani samotné pozitivní evropské soutěžní právo nedává příliš smysl. S těmito pojmy souvisejí i další poněkud nejasné pojmy uváděné na straně 24, jako je „tvůrčí přístup k soutěži“ („proactive approach to competition“) a pojem „negativní soutěžní politika“, která má zahrnovat klasické nástroje kartelového práva (24). Těmto pojmům nelze dobře porozumět ani poté, co se o nich dozvídáme již na straně 11. Ani zde a ani na následující straně (12) není jasné, co jimi autor míní. Úvahy na straně, 26 týkající se pojmu účinné soutěže společného dominantního postavení a objektivní metodě hodnocení, jsou v zásadě správné, ale z hlediska samotné práce nemají alespoň na první pohled žádnou relevanci, neboť z nich nevyplývá souvislost s problémy, na které se práce soustředí. Není mi jasné, do jaké míry jsou hlediska stručně zmíněného přístupu chicagské a harvardské školy (26) relevantní pro řešení úkolů, které doktorand mapuje. Navíc ani jedna zmínka nemá sama o sobě velký význam, neboť hodnotit evropskou soutěžní politiku a rozvoj jejího práva z pozice těchto dvou škol je sice významné, ale rozumnější by bylo se těmito stanovisky zabývat v rámci samostatné práce. Podobně není zřejmá souvislost mezi definicí relevantního trhu a předmětem disertační práce i s ohledem na relativně abstraktní přístup k těmto problémům (34-39), které jako kdyby byly přísně

odděleny od dalšího pokračování (viz text 1.7.). Poněkud podstatnější pro celkový výsledek práce mají další pasáže počínaje str.39 (1.7. a násl.), přičemž i zde se klade celá řada otázek a vyskytuje několik nejasností. Na příklad na straně 44 pojednává práce o návrhu (Proposal), přičemž ani při sebelepší snaze nelze rozpoznat, co tímto pojmem autor míní. Tento termín totiž lze sotva připsat iniciativám Komise popsáním na předchozích stranách (1.7.3). Obdobně nejasně píše o několik stránek dále o návrhu (nyní psáno jako proposal), přičemž není jasné, zda tím míní úsilí či pokus, o němž se zmiňuje v odstavci před tím (viz „attempt“) či jinou aktivitu Komise.

Úloha soutěže je jedním ze základních pojmů soutěžního práva. To, k čemu soutěž slouží, je nepochybně zásadního významu. Přesto, pokud vůbec je to smysluplné, se autor o úloze soutěže pouze zmiňuje, přičemž jeho závěry jsou velmi sporné (např. mluví-li o stanovisku Komise k soutěži jako o logickém bludu - 47). Ani popis, resp. analýza postavení regulačních soutěžních orgánů členských států (50 a násl.) nejsou dány do souvislosti se základním a hlavním předmětem práce.

Vcelku nesrozumitelné jsou závěry, resp. vývody na straně 58. Není především zřejmé, co má na mysli současným modelem (osmá řádka od spodu druhého odstavce). Jde o model regulace vysílání? Co je nejasné, se rozumí pod pojmem „tyto politiky“ (these policies) na konci druhého odstavce na straně 58. Na straně 56 používá autor abstraktních pojmů, a to v míře, která činí text poměrně nesrozumitelným. Mluví především o „tradičním soutěžním právu“ („traditional antitrust“), aniž

tento pojem zde či v textu předcházejícím vymezil. Není jasné, které „dva instituty“ („two institutes“) autor míní. Jde o regulační politiky či pozitivní soutěžní politiku či jiné pojmy, které užívá v předchozím odstavci? Na straně 69 není jasné, proč některá ustanovení SES, ačkoliv to není výslovně stanoveno, se sportu týkají. Nepochybně se ovšem tím míní sport jako výdělečná činnost. Podobně v této souvislosti je sport předmětem úpravy vnitřního trhu. K tomu se autor dopracovává až na straně 74 a následující a dokazuje, že předchozí úvahy, nemají zejména s ohledem na cíl práce (!) valného významu.

Není mi známo, proč pasáž na straně 77-79 (2.3.1.) nazvaná jako „kritika“ nemá vlastně žádný kritický náboj. Za kritiku totiž nelze považovat poslední věty této subkapitoly, když navíc autor předmět své kritiky úmysly vedoucích evropských sportovních asociací (european sporting associations) vůbec neprezentuje.

Nesrozumitelná je pasáž na počátku posledního odstavce na straně 78 o tom, že používání negativního evropského soutěžního práva poskytuje dostatek teoretického prostoru.

Když autor srovnává přístupy k profesionálním sportům v Evropě a v USA (103 a násl.) jsou některé jeho myšlenky nejasné. Nejprve soudí, že americká regulace sportu je podstatně rozvinutější, než je tomu v Evropě. Přitom neuvádí, co tím myslí. Konec konců dosud americký model nebyl vůbec čtenáři představen. To činí v následujících dvou odstavcích (!), ale nakonec v rozporu s původním konstatováním o vyvinutosti americké regulační politiky uvádí, že tato oblast je velmi nejednoznačná (!).

Na stranách 104-105 autor provádí shrnutí druhé části. Tato část však postrádá kritiku, resp. hodnocení soutěžního práva a politiky v oblasti sportu.

Na straně 112 a následujících při popisu a charakteristice právní úpravy vysílacích práv ve sportu autor „spontánně“ přechází z oblasti evropského práva do právní úpravy USA. Přitom význam této pasáže, která nemá v podstatě jednoznačného ukončení, není znám.

Od stránky 116 autor používá spojení „sportovní práva“ („sports rights“). Evidentně tím má na mysli vysílací práva k sportovním utkáním. Bylo by zapotřebí však tuto otázku objasnit. Na straně 117 je další poněkud nejasný pojem, a sice „nositel původních práv“ („initial rights holder“), který údajně má vyrábět („produce“) sportovní utkání. Rozumí se jím organizátor sportovních akcí? To je třeba vysvětlit. Na stranách 123-164 autor popisuje rozhodnutí především Evropského soudního dvora, ale též soudu prvního stupně, a rozhodnutí Evropské komise. Obdobně jako v předchozí části, která se věnuje, jak již řečeno, soutěžní regulaci v oblasti sportu, v této části jde o vysílací práva ke sportovním utkáním z hlediska autorských práv a z hlediska práva soutěžního. Bohužel v závěrečné pasáži (shrnutí) na straně 164-166 postrádám hlubší analýzu a především hodnocení, stejně jako by si zasloužila tato pasáž identifikace problémů a jejich řešení.

Na straně 186 charakterizuje autor tři faktory, které jsou rozhodující pro hodnocení práva sportovních přenosů. Mezi nimi počítá i politiku Společenství orientovanou na inovace. Přitom

však tento poslední faktor neidentifikuje. To je třeba vysvětlit.

V pasáži 4.2.2.4. se autor zabývá „zásadním významem“ ve smyslu zařízení zásadního významu. Přitom pojmy nijak nedefinuje. Ani tato část neobsahuje celkové hodnocení této z hlediska obsahu práce nejdůležitější tematiky.

VI. Celkové hodnocení práce

Přes mnohé výtky, které bude muset z velké části autor ještě vysvětlit, je práce velmi přínosná. Již proto, že jde o dílo, které je v České republice bez přehánění pionýrské. Cenné jsou jistě popisné pasáže, cennější a hlavně důležitější z hlediska významu práce je analýza postupu Komise a zejména Evropského soudního dvora v nejdůležitější a nejsložitější oblasti, které se práce věnuje. Jde o vysílací práva, resp. práva přenosová ke sportovním utkáním. Jde o oblast, kde se střetává právo autorské s právem hospodářské soutěže, přičemž zejména v této oblasti není evropská soutěžní politika jasně vymezená.

Práci proto plně doporučuji k obhajobě.

Dne 7.10.2008

Prof. Dr. Luboš Tichý

